

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПАВЛА ТИЧИНИ**

*ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ*

Навчальний посібник

Умань 2017 р.

*Розглянуто та рекомендовано до друку
Вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(Протокол № 10 від 29.06.2017 р.)*

Рецензенти:

Кочубей Т.Д. – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коляда Н.М. – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Укладач:

Іващенко К. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Технології соціальної роботи за рубежом : навч. посібник / укладачі Іващенко К. В. 2-ге вид., оновл. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2017. – 172 с.

У запропонованому посібнику представлено основні аспекти зарубіжного досвіду соціальної роботи з різними категоріями клієнтів: розглядаються сфери та суб'єкти соціальної роботи, базові документи Міжнародного права, що регулюють соціальну роботу. В матеріалі описані форми та методи соціальної профілактики та соціального обслуговування в Скандинавських країнах, США, Німеччині, Австрії, Англії, Франції, Швейцарії. Окрема тема присвячена діяльності Ради Європи та принципам її молодіжної політики.

Для студентів спеціальності «соціальна робота», аспірантів, викладачів.

УДК 36 (4+73) (075.8)
ББК 60.9 (3) я 73
© УДПУ, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	6
Тема 1. Зміст соціальної роботи в зарубіжних країнах	6
Тема 2. Основні міжнародні документи, що регулюють соціальну роботу	19
Тема 3. Міжнародні суб'єкти в соціальній роботі	27
ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	38
ПИТАННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ №1	40
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	41
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА США	42
Тема 1. Соціальна робота в скандинавських країнах	42
Тема 2. Соціальна робота в США	50
Тема 3. Соціальна робота у Німеччині	59
Тема 4. Соціальна робота в країнах Західної Європи	66
Тема 5. Основи молодіжної політики в країнах ради Європи	76
ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	86
ПИТАННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ № 2	90
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	91
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	92
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	102
ДОДАТКИ	105

ВСТУП

У всьому світі глобальні процеси впливають на соціальний простір, зміну цінностей, соціально-психологічних, економічних характеристик багатьох соціальних груп і цілих народів. Соціальна політика та соціальна робота повинні своєчасно та ефективно реагувати на ці виклики.

Процеси глобалізації та європейської інтеграції значним чином впливають на формування соціальної політики, розробку теорії та впровадження практики соціальної роботи в Україні.

Соціальний простір, суспільні структури в різних країнах перебувають у стані постійних змін, проблеми в соціальній політиці країн (безробіття, реформування пенсійного забезпечення, подолання бідності, адресна допомога тощо) є дуже близькими до проблем в Україні.

Науковий та практичний інтерес до технологій соціальної роботи в зарубіжних країнах характеризується низкою факторів:

- по-перше, досвід, накопичений у сфері соціальної роботи в зарубіжних країнах (більш ніж за сторічний період) є змістовним та різнобічним і, безумовно, заслуговує на вивчення та аналіз;
- по-друге, ні в Україні, ні в інших країнах технології соціальної роботи не є суто унікальними, бо частково зумовлені ґрунтовними традиціями систематичного обміну досвідом між соціальними працівниками країн Європи, США, Азії, СНД.

Слід зазначити, що в зарубіжній практиці не існує технологій, які б могли служити еталоном для їхнього некритичного впровадження в Україні.

Освоєння зарубіжного досвіду необхідне перш за все для вироблення власних підходів до вирішення соціальних проблем з урахуванням історичних, економічних та культурних особливостей та можливостей нашої країни.

Знайомство студентів із соціальною роботою за кордоном не лише дозволить дізнатися про певні інновації в діяльності зарубіжних соціальних працівників, але й осмислити та порівняти знання про вітчизняний досвід, виокремити нові перспективи подальшого розвитку теорії та практики соціальної політики й соціальної роботи.

У навчальному посібнику пропонується матеріал, що висвітлює окремі аспекти зарубіжного досвіду соціальної роботи, пов'язані як із

соціальною політикою, так і з безпосередньою соціальною роботою з різними категоріями клієнтів.

Структура навчального посібника включає в себе два розділи.

У першому розділі «Теоретичні засади соціальної роботи в зарубіжних країнах» розглядаються сфери та суб'єкти соціальної роботи в зарубіжних країнах, основні документи Міжнародного права, що регулюють соціальну роботу, та традиційні міжнародні суб'єкти в соціальній роботі.

Матеріал другого розділу «Технології соціальної роботи в країнах Європи та США» присвячений формам та методам соціальної роботи й соціально-педагогічної діяльності в Скандинавських країнах, США, Німеччині, обговоренню конкретних технологій роботи в Англії, Австрії, Бельгії, Швейцарії. Окрема тема присвячена діяльності Ради Європи та принципам молодіжної політики, яка нею впроваджується.

Додатки посібника являють собою плани семінарських занять з дисципліни «Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах», завдання для самостійної роботи, питання до модульного контролю, критерії оцінювання, питання до іспиту, літературу та Інтернет-джерела.

Вивчення зарубіжної практики вирішення соціальних питань становить для майбутніх фахівців інтерес з точки зору прогнозування аналогічних явищ і процесів в Україні.

При вивченні курсу необхідно спиратися на критичний аналіз інформації, позитивні та негативні аспекти зарубіжного досвіду, обговорення можливостей часткової адаптації технологій до українських реалій.

Робоча програма курсу «Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах» розроблена згідно з вимогами державного освітнього стандарту вищої професійної освіти за спеціальністю «Соціальна робота», «Соціальна педагогіка».

Мета курсу - ознайомити майбутніх фахівців із досвідом соціальної роботи в країнах Західної Європи та США. Реалізація мети курсу передбачає:

- ознайомлення з методологічними підходами до впровадження соціальної роботи у зарубіжних країнах;
- засвоєння теоретичного підґрунтя соціальної роботи у зарубіжних країнах;
- вивчення технологічних аспектів соціальної роботи у зарубіжних країнах;

- обговорення новітніх тенденцій розвитку соціальної роботи в міжнародному просторі;

- розвиток критичного мислення щодо можливості використання іноземного досвіду у вітчизняній практиці.

Посібник містить перелік тем відповідно до програми курсу та план для їх вивчення. Кожна тема містить короткий зміст начального матеріалу, який орієнтує студента щодо основних питань, а також стимулює пошук додаткової інформації.

Ключові слова та питання для самоперевірки у кінці кожної теми допоможуть актуалізувати вивчений матеріал та зосередитись на найбільш важливих аспектах теми.

Після кожної теми студенти мають змогу виконати навчально-творчі завдання та вправи, що служитиме додатковим джерелом отримання балів із дисципліни.

